

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst
Afdeling Inlichtingen

Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Telefoon (070) 31 880 04
Telex 31337 MVD/GV/NL
Telefax (070) 31 879 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief

Uw kenmerk

Ons nummer
98005875

Datum
11 nov 1998

Onderwerp
Voormalig Joegoslavië (42/98)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst

H.J. Vandeweijer
Commodore

Bijlagen
één (1)

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Bezoekadres
Kalvermarkt 28, Den Haag

Doorkiesnummer
(070) 31 87433

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr.98005875

d.d. 11 nov 1998

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, [REDACTED]

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

NL-NMR SHAPE, t.a.v. [REDACTED]

DCBC, t.a.v. Hfd Dplg door middel van hardcopy en diskette

INTERN:

HMID

HACIV t.a.v. BCI

HAI

HBMA

MID-cel

Archief

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGEDIENST
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

42/98

(Afgesloten 101200 NOV 1998)

Conclusie/vooruitzicht

In Bosnië is de situatie over het algemeen ongewijzigd. De nationalistische partijen blijven de dienst uitmaken binnen de diverse parlementen in de MKF. In de RS is de leiding van de Nationale Assemblée geïnstalleerd. De belangrijkste functies gingen naar de SLOGA-coalitie. Poplasen is geïnaugureerd als nieuwe president en moet binnen tien dagen een minister-president nomineren. De politieke situatie binnen de Nationale Assemblée blijft problematisch.

HV Westendorp heeft zich gedwongen gezien om de bepalingen van de eigendomswet op te schorten. Het claimen van voormalig bezit van vluchtelingen stuitte op teveel bureaucratische regeltjes en de uitzetting van in de in hun huizen verkerende andere vluchtelingen, leverde teveel (politieke) spanningen op.

In Kosovo heeft ambassadeur Hill een gewijzigd VS-voorstel voor Kosovo gepresenteerd. De Albanese partijen wijzen het gewijzigde akkoord wederom af, omdat het recht op zelfbeschikking niet erkend wordt. Er blijft in Kosovo sprake van onderling geweld tussen de Albanezen en de Serviërs. Beide partijen beschuldigen elkaar en stellen ook de internationale gemeenschap verantwoordelijk.

Bosnië-Herzegovina

"Etnische" partijen blijven dienst uitmaken

Op 4 november is overeenstemming bereikt over de verdeling van topfuncties in het Huis van Afgevaardigden van de Moslim/Kroatische Federatie (MKF). De huidige voorzitter, Kreso, (Moslim en lid van de belangrijkste Moslimpartij SDA) behoudt zijn functie. Zijn plaatsvervanger wordt de voormalige voorzitter van de andere kamer van het MKF-parlement, Ljubic (Kroaat en lid van de HDZ). Ook de secretaris van het parlement wordt een HDZ-vertegenwoordiger, Kudic. Laatstgenoemde benoeming wekte wrevel bij de niet-etnische oppositie, met name de sociaal-democratische partij (SDP), die had gehoopt die functie in de wacht te slepen. Nadat de beslissing bekend was geworden, verlieten de 19 SDP-afgevaardigden de vergadering. Een ander probleem ontstond over de positie van de 3 leden van de partij van het voormalige presidiumlid Abdic, de DNZ. Leden van de SDA waren van mening dat eerst de aanklacht wegens oorlogsmisdaden die tegen leden van de DNZ loopt, moet worden onderzocht. Op een dreigement dat dan ook de aanklacht die de DNZ heeft ingediend tegen SDA-leden moet worden onderzocht, werden dan toch de DNZ-leden geïnstalleerd.

Tegen de achtergrond van de verkiezingsuitslagen moet worden geconstateerd dat de HDZ een disproportioneel groot aantal topfuncties krijgt, omdat de HDZ slechts 28 van de 140 parlamentszetels heeft veroverd. Dat kan alleen maar gebeuren omdat de SDA, met 68 zetels verreweg de grootste partij in het Huis, de voorkeur geeft aan samenwerking met de "traditionele" partner boven pogingen met andere, niet op etnisch-nationalistische leest geschoeide partijen. Dat is zeer opmerkelijk, zeker in het licht van de wrijvingen die tussen SDA en HDZ bestaan. De frustratie van de SDP (met 19 zetels de derde partij) is dan ook zeer begrijpelijk. Anderzijds is het de vraag of het "wapen" van het verlaten van de vergadering, dat in toenemende mate en om steeds triviale lijkende redenen, nog effectief is.

OHR schorst enkele bepalingen van federatiewet op eigendomsrechten

Op 6 november heeft HV Westendorp een gedeelte van de federatiewet op eigendomsrechten opgeschort. De wet was aangenomen in april 1998, en regelde onder andere de verkoop van leegstaande appartementen van vluchtelingen aan nieuwe eigenaars. Indien de oude eigenaren niet binnen een bepaalde tijd hun eisen op hun voormalige bezit hadden geclaimd, was de staat gerechtigd om de behuizing te verkopen of te verhuren aan nieuwe bewoners. De wet functioneerde volgens Westendorp echter niet. Hij vroeg de diverse staatsinstellingen om alle wetten op eigendomsrechten te herzien en onderling op elkaar af te stellen. Hij benadrukt hierbij een zorgvuldige balans tussen de rechten van de voormalige woningbezitters en de rechten van de vluchtelingen die nu in de huizen verblijven. Eerder vroeg Westendorp al de EU om de hulp aan huizenbouwprojecten in Sarajevo ter hervatten, ondanks het achterblijvende aantal terugkerende niet-Moslims.

De kwestie van de eigendomsrechten is één van de grootste struikelblokken bij de vluchtelingenterugkeer. In de MKF is een federale wet van kracht, die voormalige bewoners een half jaar tijd gaf hun bezittingen weer op te eisen. Dit bracht de nodige praktijk problemen met zich mee. Enerzijds stuitten voormalige bezitters op een muur van bureaucratische regelingen, waardoor het wederopbeisen bemoeilijkt werd en anderzijds werden de appartementen vervolgens onmiddellijk (soms onder de werkelijke prijs of gedwongen) weer verkocht. HV Westendorp zag zich enige maanden geleden, reeds gedwongen om de 'claim-periode' met een half jaar te verlengen. Hij heeft echter vanwege de vele praktijkproblemen en het geringe succes de bepalingen nu in zijn geheel opgeschort en eist 'slechting van de bureaucratische muren' tussen de diverse wetten. De handelswijze van de OHR, alsmede het terugdraaien van zijn eigen eerdere beslissing om sancties in te stellen de autoriteiten van Sarajevo, illustreert de vele moeilijkheden op het gebied van vluchtelingenterugkeer.

Moslim/Kroatische Federatie (MKF)

Regering MKF keurt 'speciale parallele betrekkingen' verdrag met Kroatië goed, maar later toch uitstel van ondertekening

Op 6 november heeft de regering van de MKF haar goedkeuring gegeven aan het 'speciale parallele betrekkingen' verdrag met Kroatië. De regering toonde zich over het algemeen ingenomen met de bepalingen, maar vroeg wel enkele wijzigingen in de formuleringen. De verdragstekst werd in lijn geacht met de grondwetten van Bosnië-Herzegovina en de MKF en deed geen afbreuk aan de soevereiniteit en territoriale integriteit. Zowel de president als de vice-president van de MKF (Ganic respectievelijk Soljic) waren bij de regeringsvergadering aanwezig en vroegen om goedkeuring van het verdrag. De ondertekening van het verdrag, oorspronkelijk voor 9 november gepland, werd later echter op verzoek van MKF-president Ganic uitgesteld. Als nieuwe datum voor ondertekening werd 19 november voorgesteld.

Het uitstel van de ondertekening van het zogenaamde 'speciale parallele betrekkingen' verdrag tussen de MKF en Kroatië was volgens Kroatische bronnen te wijten aan de Moslims. De media in Zagreb omschrijven het uitstel als "een poging van de Moslims om Zagreb te chanteren." Kroatië zou het verdrag nodig hebben om de internationale kritiek op zijn land te verminderen. Door de ondertekening van het verdrag te vertragen zouden de Moslims extra concessies los willen peuten van Zagreb. Niet alleen de Moslims hebben echter hun twijfels. Ook de autoriteiten van de Kroatische havenstad Ploce tekenden protest aan tegen het verdrag. Op 8 november protesteerde de stad tegen de uitsluiting van Ploce-vertegenwoordigers bij de onderhandelingen over het verdrag. De in het verdrag voorziene internationale arbitrage in geval van problemen bij het wederzijds gebruik van Ploce en Neum, noemde de stad bijvoorbeeld "schending van Kroatische soevereiniteit."

De exacte beweegredenen zijn door de Moslims niet duidelijk gemaakt, maar de commentaren van diverse zijde maken de 'gevoeligheid' van het verdrag duidelijk. Hoewel op het oog de Moslims het meeste te winnen hadden bij het verdrag (o.a. verbetering van de onderlinge handel) is men kennelijk bevreesd voor het 'vastleggen' van de banden tussen de Bosnische Kroaten (MKF) en Kroatië.

Conflict binnen HDZ in Mostar

Op 2 november heeft het lokale HDZ-bestuur in Mostar het vertrouwen opgezegd in partijvoorzitter Dragan Covic. Het HDZ-bestuur was niet tevreden over een aantal beslissingen in de kantonale en federale

instellingen en verklaarde dat deze beslissingen eenzijdig door een vertrouwensgroep rondom Covic werden genomen, zonder het bestuur hierin te kennen.

De problemen binnen het belangrijkste lokale bestuur van de HDZ zijn ernstig en hebben te maken met het feit dat partijleider Jelavic en lokale voorzitter Covic volgens hardliners teveel concessies zou doen aan de Moslims en de internationale gemeenschap. Zo wordt bijvoorbeeld het toestaan van Moslim gemeenteraadsleden in Stolac en Capljina en de nominatie van de gematigde Ivo Andric-Luzanski voor president van de MKF hevig veroordeeld. Partijleider Jelavic verkeert nu in een moeilijke positie. Enerzijds heeft hij goede contacten met Covic en wordt hij door internationale druk gedwongen om concessies te doen. Anderzijds heeft hij te maken met een goed georganiseerde harde kern van hardliners die hem uit zijn partijpositie zouden kunnen manoeuvreren. Een definitieve scheuring van de HDZ in Mostar zou catastrofaal zijn voor de partij. Na de recente afsplitsing van de NHI van Kresimir Zubak zou de positie van de HDZ hierdoor aanmerkelijk verzwakt worden, hetgeen uitgebuit zou kunnen worden door de oppositionele Kroatische partijen en de lokale Moslims in Mostar. Politieke spanningen zouden in Mostar de bestaande etnische spanningen kunnen supplementeren, waardoor er een nieuwe lokale golf van geweld zou kunnen ontstaan.

Protest Moslim werknemers in Mostar

Volgens de vakbonden zijn in de afgelopen jaren ongeveer 2.000 Moslim arbeiders ontslagen uit de fabrieken 'Aluminij' en 'Soko' (vooorlogse vliegtuigfabriek). Hun arbeidsplaatsen zouden zijn ingevuld door Bosnische Kroaten. Vertegenwoordigers van de vakbonden hadden op 8 november een onderhoud met de nationale co-minister-president Haris Silajdzic. De ontslagen Moslimwerknemers hebben daarnaast een brief met hun klachten gestuurd aan HV Westendorp, waarin internationaal optreden werd geëist. Westendorp werd zelfs verantwoordelijk gesteld voor de gang van zaken en 'verkeerde internationale investeringen.'

Zowel de Soko-fabriek als de Aluminij-fabriek hebben in de afgelopen tijd contracten gesloten met internationale investeerders. Soko staat onder leiding van Dragan Covic (plaatselijke HDZ-voorzitter) en produceert voornamelijk bussen ('eurobus') en samen met een fabriek uit Zagreb ventilatoren en gasverbranders. Ook worden aluminium onderdelen voor vliegtuigen en wapens geleverd. Soko heeft overeenkomsten gesloten met 'Volvo' en 'Herzegovina auto' en is bijvoorbeeld in onderhandeling met 'Boeing-McDonnell-Douglas' en 'Daimler Aerospace.' Aluminij staat onder leiding van Mijo Brajkovic (regionale HDZ-persoonlijkheid) en heeft onlangs een miljoenencontract gesloten met de Zwitserse firma 'Glanke.' De Aluminij fabriek heeft nauwe contacten met de Kroatische autoriteiten en bezit een goede reputatie. De beide fabrieken Soko en Aluminij voorzien regionaal in een aanzienlijke werkgelegenheid als is hun productiecapaciteit nog steeds beperkt. De voorziene uitbreiding van de productie wordt echter uitsluitend met Bosnisch Kroatische werknemers ingevuld, ondanks het feit dat uit economische oogpunt beter de ervaren voormalige Moslim-werknemers zouden moeten worden aangenomen. De Moslims vrezen dus terecht buiten de boot te vallen en protesteren daarom tegen de gang van zaken, waarbij onder andere de interventie van de OHR geëist wordt.

Bosnisch-Servische republiek (RS)

Benoeming nieuwe leiding Nationale Assemblee RS

Op 4 november heeft een nieuwe zitting van het parlement van de Bosnisch-Servische republiek (RS) plaatsgevonden, waarbij een aantal topfunctionarissen is benoemd. De huidige voorzitter van het parlement, Djokic (lid van de partij van de huidige voorzitter van het Bosnische presidium Radisic, SPRS) behoudt zijn positie. Als voorlopig enige vice-voorzitter is een lid gekozen van de partij van ex-president Plavsic (SNS), Mitrovic. Een ander lid van de SPRS, Malic, werd herkozen als secretaris-generaal van het parlement; als zijn plaatsvervanger werd een ander lid van de SNS, Blagojevic, gekozen. Al deze benoemingen kregen de stemmen van de SNS, SPRS, de partij van premier Dodik (SNSD) en van de belangrijkste Moslim-partij KCDBiH. Waar laatstgenoemde partij zich onthield, bij de verkiezing van een tweede vice-voorzitter van het parlement, waarvoor een SNSD-lid kandidaat stond, werd geen meerderheid bereikt. In alle gevallen stemden de afgevaardigden van de voormalige regeringspartij SDS en haar extreem-nationalistische partner SRS (de partij van de nieuwgekozen president Poplasen) tegen.

Deze uitslag wijst erop dat de voortzetting van de huidige coalitie (SPRS, SNS en SNSD met gedoogsteun van de KCDBiH) steeds waarschijnlijker wordt. Twee problemen hierbij zijn nog niet opgeloste. De KCDBiH wil voor haar steun aan de regering op zijn minst een vice-voorzitter van het parlement leveren, iets wat ook

[REDACTED]

binnen de SLOGA-coalitie op verzet stuit en het feit dat president Poplasen, die de nieuwe kandidaat-premier mag nomineren, nog altijd sterk gekant lijkt tegen voortzetting van het premierschap van Dodik.

SDS noemt gang van zaken in parlement "schandelijk"

Op 5 november heeft SDS-voorzitter Dragan Kalinic de gang van zaken in de Nationale Assemblée van de RS "schandelijk" genoemd. Hij riep op tot een vorm van toezicht van president Poplasen over de huidige RS-regering. Poplasen heeft volgens de grondwet recht om vergaderingen van de regering bij te wonen en regeringsvergaderingen bijeen te roepen. De samenwerking van de SLOGA-partijen met de Moslimcoalitie KCDBiH noemde hij een poging om de "RS weer terug te brengen onder BiH paraplu" en "annulatie van resultaten van vier jaar strijd." Het verzoek van Dodik om geen media toe te staan bij de sessies van de Nationale Assemblée noemde de SDS een "poging om de schandelijk collaboratie met de Moslims aan het Servische volk te verhullen." De partij verklaarde zich nog altijd bereid voor een compromis met de SLOGA-coalitie, maar noemde een eventueel blijven vasthouden aan de persoon van Dodik als minister-president "tijdsverspilling." Partij-ingewijden verklaarden dat Dodik slechts minister-president kon worden indien de SDS het ministerie van Binnenlandse Zaken en Financiën zou krijgen.

De SDS-verklaring vertoont tekenen van wanhoop. De SDS dreigt namelijk weer buitenspel gezet te worden, doordat op aandringen van de internationale gemeenschap, eigenlijk alleen de voortzetting van SLOGA-KCDBiH samenwerking kan rekenen op een parlementaire meerderheid in de RS. Het verzoek om toezicht van Poplasen op de regering in deze is grondwettelijk toegestaan. Ook Plavsic heeft dit in het verleden enkele malen uitgevoerd bij de SDS-regering van Klickovic. Het krachtigste wapen van Poplasen is echter een ontbinding van het parlement. Hiervoor moet hij echter eerst de parlamentsvoorzitter en minister-president consulteren. Het ligt niet voor de hand dat Poplasen op korte termijn reeds deze troef uitspeelt. Poplasen zal waarschijnlijk eerst tijd rekken door onacceptabele personen te nomineren (SDS-kandidaten) en later aan te sturen op een alternatieve kandidaat. Indien de OHR besluit in te grijpen en zelfstandig een nieuwe regering vormt, is het daarnaast zo goed als zeker dat hij alle grondwettelijke truukjes uit de kast zal halen om de zaak onder controle te houden. Ontbinding van de Nationale Assemblée is daarom op langere termijn niet uitgesloten.

Joegoslavië

Kosovo

Ontwikkelingen bij Kosovo-onderhandelingen

De Amerikaanse gezant Christopher Hill zet zijn pendeldiplomatie nog altijd voort om invulling te geven aan het politiek raamwerk van het Holbrooke-Milosevic akkoord. Op 4 november werd de nieuwe tekst van het herziene Amerikaanse voorstel bekendgemaakt. Onderdeel van het jongste VS-voorstel is de vorming van een nieuwe politiemacht voor Kosovo, bestaande uit alle bevolkingsgroepen in Kosovo.

Rugova-groepering

Volgens Albanese bronnen was er sprake van enkele positieve wijzigingen, maar bevatte het geen essentiële wijzigingen. De schaduwregering van Kosovo verklaarde daarom dat het jongste VS-voorstel voor Kosovo onacceptabel was. Het voorstel moest onder andere het recht op zelfbeschikking aanvaarden. De schaduwregering eiste daarnaast een neutrale commissie om de Servische naleving van de akkoorden te controleren. Verder werd voorgesteld de onderlinge onderhandelingen in Genève te houden, onder toezicht van drie ongespecificeerde staten. Op 3 november had de 'schaduwregering van Kosovo' bekend gemaakt een Ministerie van Binnenlandse Zaken (politie) op te gaan zetten.

Volgens de belangrijkste Rugova-onderhandelaar Agani zou de nieuwe politiemacht niet onder Servische leiding gaan vallen. Hij benadrukte de bereidheid om te gaan onderhandelen met de Serviërs, mits er gezamenlijke startpunten waren. Hij voegde hieraan toe dat er weinig schot in de onderhandelingen zat. Volgens Agani lagen de uitgangspunten nog altijd mijlenver uiteen en was er nog altijd geen sprake van directe onderhandelingen, omdat de Serviërs niet al hun troepen hadden teruggetrokken. Volgens hem was er op dit moment geen document dat als goede basis kon dienen voor een Kosovo-overeenkomst. Zowel het Holbrooke-Milosevic akkoord als de drie VS-voorstellen tot zover, waren in dit opzicht volgens Agani onbruikbaar.

Albanese oppositie

De oppositiecoalitie, LBD, verklaarde op 4 november eveneens het nieuwe voorstel af te wijzen, aangezien "de wijzigingen niet voldoende waren." Het LBD sprak van "cosmetische wijzigingen." Op 6 november hebben er enkele ontmoetingen plaatsgevonden tussen leiders van het schaduwparlement en vertegenwoordigers van de buitenparlementaire oppositie LBD. Ook de politieke vertegenwoordiger van het UCK zou een onbevestigde ontmoeting hebben gehad met parlementsleiders. Bronnen maken melding van de voorbereiding van een pan-Albanese regering, waarin ook leden van de oppositie en het UCK zouden zijn opgenomen. De secretaris van het schaduwparlement, Fatmir Sejdiu, sprak van een vruchtbare ontmoeting en LBD voorzitter Rexhep Qosja verklaarde dat de vorming van een regering van nationale eenheid dichtbij was. Hij gaf als waarschijnlijke samenstelling, vier LDK-vertegenwoordigers, vier LBD-vertegenwoordigers en een ongespecificeerd aantal UCK-vertegenwoordigers. De nieuwe regering zou vervolgens ook een nieuw onderhandelingsteam samenstellen. Ook een LDK-vertegenwoordiger erkende het bestaan van onderhandelingen over vorming van een regering van nationale eenheid.

UCK

In een nieuwe verklaring van 3 november heeft het UCK, geëist dat er meer Servische troepen teruggetrokken moesten worden uit Kosovo. Er zouden er maar 2.500 politieagenten en 6.000 militairen mogen achterblijven. Het UCK eiste ook toegelaten te worden tot de onderhandelingen en beschuldigde de Serviërs van niet naleving van de VN-resolutie. Albanese politieke tegenstanders werden gewaarschuwd geen nieuwe paramilitaire eenheden op te zetten, waarmee geduid werd op de vorming van een Albanese politiemacht (zoals voorzien in het Holbrooke-Milosevic akkoord). De verklaring besloot met de aankondiging dat elke overeenkomst die gesloten was zonder deelname van het UCK en die minder was dan onafhankelijkheid, niet erkend zou worden.

Het UCK had in een eerdere verklaring reeds laten weten, niet te willen functioneren als de voorziene nieuwe politiemacht voor Kosovo. Het UCK beschouwde zichzelf als een regulier leger met de heilige taak om de Servische bezetter uit Kosovo te verdrijven. Politieke woordvoerder Adem Demaci gaf later een persconferentie, waarin hij ijverde voor de vorming van een 'burgerparlement' waarin alle Albanese politieke krachten verzameld zouden zijn. Dit burgerparlement zou een regering en een onderhandelingsteam moeten samenstellen, dat 'meer gewicht' zou dragen dan het onderhandelingsteam van Rugova, aldus Demaci.

Op 4 november heeft het UCK bekendgemaakt twee 'collaborateurs' op 1 november te hebben terechtgesteld. De beide personen zouden lokale Albanen hebben aangespoord om hun wapens in te leveren bij de Servische autoriteiten. Zowel LDK-bestuursleden (partij van schaduwpresident Rugova) in Malisevo verkeren op dit moment nog altijd in gevangenschap van het UCK. Het UCK noemde de executie alsmede de detentie een 'waarschuwing voor anderen'. Op 6 november kondigde het UCK vervolgens de vorming van plaatselijke besturen aan in het gebied dat de verzetsbeweging onder controle had. De plaatselijke besturen zouden verantwoording schuldig zijn aan het 'directoraat voor publieke relaties en openbaar bestuur' van de generale staf van het UCK. Op 6 november had Christopher Hill een ontmoeting met vertegenwoordigers van het UCK. Naar verluidt gingen de discussies over vorming van een pan-Albanese regering van nationale eenheid en aanvaarding van het gewijzigde VS-voorstel.

Het UCK werd later door de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Madeleine Albright, bekritiseerd voor het niet nakomen van hun verplichtingen. Zo werden de zelf afgekondigde wapenstilstand en een ongehinderde bewegingsvrijheid voor internationale waarnemers niet nagekomen. Albright noemde echter ook de Servische compliance niet compleet. Dit werd later ontkend door een woordvoerder van de regeringspartij SRS, die juist stelde dat de internationale gemeenschap haar verplichtingen niet was nagekomen. De internationale gemeenschap had doordat ze aandrong op terugtrekking van een gedeelte van de Servische veiligheidstroepen immers de verantwoording overgenomen voor de veiligheidssituatie in Kosovo. Deze was door de voortduring van de UCK-aanslagen echter verslechterd, aldus de regeringspartij SRS.

Naar aanleiding van de herhaaldelijk weigeringen van UCK-checkpoints om doorgang te verlenen aan internationale diplomatieke waarnemers (KDOM) had Shaun Byrnes (chef KDOM) op 7 november een ontmoeting met Adem Demaci. Deze weigerde echter te aanvaarden dat KDOM geen toestemming van wie dan ook nodig had, hetgeen in strijd is met VN resolutie 1199. Deze resolutie geeft KDOM onbeperkte bewegingsvrijheid.

[REDACTED]

Het UCK blijft weigeren zich te onderwerpen aan de politieke leiding van Rugova en maakte zonneklaar dat elk akkoord zonder hun deelname tot mislukken is gedoemd. Dat dit geen loos dreigement is, blijkt uit het aantal meldingen van kleinschalige nieuwe acties van het UCK en onderlinge afrekeningen. Met name de vorming van een gewapende nieuwe Albanese politiemacht kan leiden tot gewapende uiteenzettingen met lokale groeperingen van het UCK, waarbij zaken als georganiseerde misdaad (in de vorm van wapen- en mensensmokkel alsmede drugsdoorvoer) en bloedwraak een rol spelen. De internationale verificateurs wacht nog een uitdagende taak in deze. De weigering tot bewegingsvrijheid voor internationale waarnemers is een slecht voorteken in deze. De aanhoudende meldingen over UCK-geweld en de weigering van de verzetsbeweging om de bepalingen van het Holbrooke-Milosevic akkoord te aanvaarden, illustreren de mening dat het UCK eigenlijk alleen gebaat is bij voortduring van het geweld. Deze voortduring van het geweld is dan gericht op het uitlokken van Servische represailles, waardoor internationale militaire interventie naderbij komt. De waarschuwendende woorden van Albright zijn daarom op de juiste plaats.

Servische autoriteiten

In Belgrado is nog altijd niet het verwachte Servische regeringsvoorstel voor de autonomie van Kosovo gepubliceerd. Het Servische regeringsvoorstel zou een verdere invulling moeten vormen van het politiek raamwerk van het Holbrooke-Milosevic akkoord en het Servische aanbod moeten zijn bij eventuele directe onderhandelingen met de Albanese. Volgens een dagblad uit Belgrado was het Servische autonomievoorstel geschreven op basis van lokale en regionale autonomie met een gegarandeerd aantal zetels voor alle bevolkingsgroepen. Dit zou gecombineerd worden met de optie van een 'nationaal veto' voor de bevolkingsgroepen binnen het voorziene regionale parlement van Kosovo. Op 4 november heeft de regeringspartij van Servië, de SPS, verklaard dat de nieuw op te zetten gezamenlijke politie van Kosovo onder verantwoordelijkheid van de Joegoslavische en Servische ministeries van Binnenlandse Zaken zal (blijven) vallen. De woordvoerder verklaarde dat Servië alle eisen van de internationale gemeenschap had vervuld en dat nu de internationale gemeenschap haar energie diende te richten op de Albanese en met name op de 'separatisten en terroristen,' omdat er nog altijd Servische politie-agenten in Kosovo werden vermoord. De president van Servië, Milan Milutinovic, riep intussen tijdens zijn bezoek aan Pristina op 5 november, de Albanese op om aan de dialoog deel te nemen en het UCK-geweld te veroordelen.

De Servische autoriteiten in Kosovo dreigden met opvoeren van de politiepatrouilles als de OVSE-verificatiemissie (KVM) niet zorg zou dragen voor een betere veiligheidssituatie. De verklaring volgde op de ontdekking van de verminkte lijken van twee Servische politiemannen bij Malisevo op 9 november. Beide agenten waren op korte afstand neergeschoten. De woordvoerder van de Servische politie beschuldigde het UCK van de moorden. Hij waarschuwde dat dergelijke acties de relatieve rust in Kosovo in gevaar brachten. "Wij houden ons aan het akkoord; deze misdaad laat zien hoe de terroristen er mee omgaan", al dus de woordvoerder. Volgens de Servische autoriteiten hadden Amerikaanse waarnemers bovendien contact gehad met een getuige van de executie, maar hem laten lopen.

In Belgrado wordt ook melding gemaakt van een verhoging van het aantal Serviërs dat Kosovo verlaat. Volgens enkele woordvoerders van de vluchtelingen hadden de Servische autoriteiten "de controle over Kosovo verloren."

Dit is niet de eerste melding van UCK-geweld. In de afgelopen dagen wordt nog altijd melding gemaakt van UCK-beschietingen van Servische politie, resulterend in sporadische gevechten. Albanese bronnen beschuldigen op hun beurt de Serviërs weer van het uitvoeren van 'zware beschietingen' op Albanese dorpen en het 'afsluiten van dorpen' van de buitenwereld. Ook is er sprake van onderlinge Albanese terechtstellingen, waarbij een Albanese agent in Servische dienst een getal van 200 noemde. In totaal zouden er over de afgelopen maand meer dan 100 incidenten hebben plaatsgevonden, waarbij het UCK betrokken was. De mogelijkheid van hernieuwing van de Servische politieacties moet niet worden uitgesloten. Het is heel goed mogelijk dat men besluit tot een nieuwe kortdurende actie, nu de internationale media langzamerhand overtuigd raakt van de 'onberekenbaarheid' van het UCK. De (nog) te hoge Servische politiepresentie zou hiervoor een aanwijzing kunnen zijn. De stijging van het aantal Servische vluchtelingen zal bovendien de druk op de autoriteiten om weer over gaan tot actie verhogen.

Lokale Serviërs

Op 7 november heeft de lokale Servische oppositie in Kosovo, haar jaarlijkse pan-Servische conferentie gehouden. De conferentie wordt georganiseerd door de *Servische Weerstandsbeweging van Kosovo* (SPOK), een suborganisatie van de landelijke oppositiepartij SPO. SPOK-voorzitter Trajkovic verklaarde het Holbrooke-Milosevic akkoord af te wijzen omdat het Serviërs zou discrimineren. Het Servische volk onterecht de schuld kreeg en hield de huidige Servische regering verantwoordelijk voor de huidige situatie. Alle stappen die Milosevic ondernomen had en nog zou nemen werden "onwettelijk" verklaard en zijn autoriteit werd verworpen.

Niet alleen de Albanese wijzen het akkoord dus af. Ook de lokale Servische oppositie maakt duidelijk zich in de steek gelaten te voelen. De lokale oppositie heeft echter weinig reële politieke macht, zodat de positie van Milosevic niet werkelijk in gevaar komt. Toch baart de mate van bewapening van de lokale Serviërs wel zorg, zodat lokale problemen met eveneens gewapende Albanese niet kunnen worden uitgesloten.

Conclusie

Het gewijzigde Amerikaanse voorstel stuit zoals verwacht op een muur van verzet aan Albanese zijde. Zolang niet onafhankelijkheid in zicht komt, weigeren de Albanese in te stemmen met welk akkoord dan ook, hetgeen door alle Albanese partijen (LDK, LBD en UCK) duidelijk wordt gemaakt. De pogingen van de Albanese om zich te verenigen in een pan-Albanese regering van nationale eenheid zijn tot dusver niet succesvol, maar zijn op zich wel een stap voorwaarts. Langzamerhand verplaatst de internationale druk zich geleidelijk naar Albanese zijde. Ook de Serviërs zijn zich hiervan bewust. Al hun politieke vertegenwoordigers beijveren zich om de akkoorden toe te juichen en een 'vreedzame hand' uit te steken naar de Albanese om de dialoog nu eindelijk eens te beginnen. De Servische belangrijkste doelstelling is immers al behaald: Kosovo blijft onderdeel van Servië.

ICTY-ontwikkelingen in Kosovo-kwestie

Naar aanleiding van het besluit van de Joegoslavische autoriteiten om een ICTY-delegatie op 6 november slechts beperkte visa te verstrekken, heeft de president van het ICTY, Gabrielle Kirk McDonald 'dwingende maatregelen' tegen Belgrado geëist. In een brief aan de VN onderstreepte Kirk McDonald dat eerdere VN-verklaringen tegen Joegoslavië geen effect hadden gesorteerd. De Joegoslavische autoriteiten hadden de ICTY-delegatie slechts visa voor Belgrado gegeven om hun in de gelegenheid te stellen een speciaal symposium in Belgrado bij te wonen. De gewenste toegang tot Kosovo werd de delegatie ontzegd. Uit protest had de ICTY-delegatie geweigerd naar Belgrado af te reizen. De Secretaris-generaal van de NAVO, Solana, heeft Milosevic op 6 november opgeroepen om samen te werken met het ICTY, hetgeen vereist is in VN-resolutie 1203.

Het ICTY is omstreden in Belgrado. Jurisprudentie van dit internationaal gerechtshof over interne Servische kwesties wordt afgewezen. De Joegoslavische minister van Justitie, Zoran Knezevic, maakte onlangs in een brief aan het ICTY nog eens duidelijk dat het Servische politie-optreden in Kosovo "een uitoefening is van een legitiem recht van een land om terrorisme te bestrijden." Het ICTY wordt bovendien niet gezien als een vertegenwoordiger van internationaal recht, maar meer als een bewijs dat politiek boven de wet zou staan. Het ICTY was daarnaast niet zelfstandig, het handelde volgens de Serviërs uitsluitend volgens politieke richtlijnen van de VS. De FRJ (Servië) weigert dan ook nog altijd de uitlevering van drie Servische oorlogsmisdadigers (PIFWC's) die gezocht worden voor oorlogsmisdaden in Vukovar in 1991. De Servische grondwet zou uitlevering van Servische staatsburgers verbieden. Het is niet te verwachten dat binnenkort verbetering komt in de Servische opstelling.

Macedonië

Voorlopige resultaten parlementaire verkiezingen in Macedonië

De voorlopige uitslagen van de tweede ronde van de parlementaire verkiezingen geven de volgende uitslag (totaal beschikbaar 120 zetels):

VMRO-DPMNE - DA coalitie ("coalitie voor veranderingen")	58 zetels (37 in de tweede ronde)
SDSM (huidige regeringspartij)	29 zetels (15 in de tweede ronde)
LDP	4 zetels (2 in de tweede ronde)
SPM (huidige regeringspartij)	2 zetels (1 in de tweede ronde)
PDP (Albanese partij)	14 zetels
DPA (Albanese partij)	11 zetels

De opkomst bij de tweede ronde lag rond de 69%. In de eerste ronde waren reeds 58 afgevaardigden gekozen, waarvan 23 via een landelijk meerderheidssysteem en 35 via een zogenaamde proportionaliteits-systeem (kiesdistricten).

Indien bovenstaande resultaten officieel worden bevestigd betekent een grote nederlaag voor de huidige regeringspartijen SDSM en SPM. De SDSM valt terug van 58 naar 29 zetels en ziet dus haar aantal zetels bijna gehalveerd. Ook de SPM verliest aanmerkelijk, van 9 terug naar 2. De beide Albanese partijen verbeteren zich, maar de grote winnaar is toch de VMRO-DPMNE en DA combinatie. Enkele kanttekeningen zijn echter noodzakelijk. In 1994 had de VMRO-DPMNE de verkiezingen geboycot, uit protest tegen vermeende fraude bij de eerste ronde. Toch mocht de partij zich verheugen in een aanzienlijke aanhang, want in 1990 verkreeg de partij destijds nog 38 van de 120 zetels. Het huidige succes van de VMRO-DPMNE lijkt te danken aan een drietal factoren. Allereerst lijkt de samenwerking met de DA en haar populaire voorzitter Vasil Tupurkovski (voormalig Joegoslavisch presidiumlid), een verstandige keuze te zijn geweest. Ten tweede lijkt de arrogantie van de regeringspartij SDSM, die immers de economische problemen min of meer bagatelliseerde, een rol gespeeld te hebben. Daarnaast kan ook de aanhoudende spanningen met de Albanese minderheid (Kosovo-crisis, recente aanslagen en verbeterde samenwerking tussen PDP en DPA) kan als derde reden worden aangevoerd voor het succes van de nationalistische partijen.

VMRO-DPMNE voorzitter Ljubco Georgievski heeft in zijn eerste toespraken al duidelijk gemaakt dat er geen grote koerswijzigingen op stapel staan. Toch mag worden verwacht dat de verhoudingen met Bulgarije zullen verbeteren (mogelijk oplossing taalprobleem ?) en dat de interetnische spanningen met de Albanezen niet zullen verminderen. Ook kan de verkiezingsoverwinning van de nationalisten schade toebrengen aan de NAVO-plannen voor legering van een 'extraction-force' en hoofdkwartier voor de 'air-surveillance missie' op Macedonisch grondgebied, al geeft Georgievski te kennen belang te hechten aan integratie van Macedonië in de NAVO en EU.